

спеціальні ознаки, що стосуються різних властивостей таких осіб (громадянство, посадове становище, виконання професійних чи спеціальних функцій тощо). З урахуванням ступеня суспільної небезпеки кримінальне законодавство містить норми, в яких визначена більш низька, ніж в адміністративному законодавстві, вікова межа притягнення осіб до відповідальності – 14 років. Так, Кримінальний кодекс України встановлює диференційовані вікові межі притягнення особи до кримінальної відповідальності: загальну – 16 років та більш низьку – 14 років за вчинення найбільш небезпечних злочинів[2].

Отже, як свідчить проведений аналіз, адміністративні та кримінальні покарання, правила їх призначення, суб'єкти та процес провадження по адміністративних та кримінальних справах мають суттєві відмінності. В той же час їм притаманна і значна кількість спільних рис, які обумовлюють значну схожість адміністративної та кримінальної відповідальності. На думку багатьох дослідників, ця схожість виникла внаслідок запозичення при формулюванні нормативних положень щодо адміністративної відповідальності певних правових конструкцій, вироблених кримінальним правом. В результаті невиправданого запозичення адміністративна відповідальність певною мірою втратила якісну цілісність, набула деяких невластивих їй ознак. Такий стан справ у ряді випадків утруднює розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, негативно позначається на практиці їх застосування. Це зумовлює необхідність серйозного реформування, в першу чергу, інституту адміністративної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради (ВВР) УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – ст. 1122.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 25–26. – ст. 131.
3. Адміністративне право України / За ред. Ю.П. Битяка. – Харків: Право, 2014. – С. 166.

Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх

Чиренко Н.М., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри Юрковська Л.Г.

На сьогодні в Україні, як і у всьому світі, найвищою цінністю визначено забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Особливу увагу приділено неповнолітнім, які є однією з найнезахищеніших верств населення, що обумовлює необхідність створення особливих умов для забезпечення та реалізації їхніх прав. Однак, проблема правопорушень неповнолітніх є і залишається однією з актуальних проблем українського суспільства, яка потребує нагальної розробки та вирішення.

Адміністративна відповідальність - це застосування до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть для цих осіб обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру і накладаються уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і в порядку, встановлених нормами адміністративного права [3, с. 6]. А з огляду на те, що неповнолітні є спеціальним суб'єктом

такої відповідальності, існує цілий ряд особливостей, притаманних процедури притягнення їх до адміністративної відповідальності.

Останнім часом проблемами адміністративної відповідальності неповнолітніх дещо фрагментарно займалась переважна більшість учених в галузі адміністративного права, зокрема, такі як: О.Б. Андреева, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, Р.А. Каложний, В.К. Колпаков, Я.Ю. Кондратьєв, О.І. Остапенко, С.Г. Поволоцька, М.М. Тищенко тощо.

Згідно зі статтею 13 КпАП України до осіб віком 16-18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються відповідні заходи впливу. [2]

Неповнолітні – це особи, які не досягли 18 років, тобто віку, з досягненням якого закон пов'язує настання повної дієздатності.

Неповнолітні, які не досягли встановленого в законі віку 16 років згідно з КпАП України, є малолітніми і юридичній відповідальності, у тому числі адміністративній, не підлягають, оскільки визнаються нездатними усвідомлювати значення своїх дій і керувати ними. До того ж адміністративна відповідальність неповнолітнього може настати тільки тоді, коли 16 років йому виповнилось саме до моменту вчинення протиправного діяння, а не до вирішення питання про притягнення його до адміністративної відповідальності

До неповнолітніх віком 16-18 років, які скоїли адміністративні проступки, можуть бути застосовані заходи, передбачені ст. 24 КпАП [2], а саме:

Попередження – суворіший захід виховного впливу, що полягає в усному оголошенні органом адміністративної юрисдикції офіційного від імені держави осудження неповнолітнього правопорушника і його поведінки, яка виявилась у скоєнні адміністративного проступку, що не становить значної суспільної небезпеки.

Зобов'язання публічно або в іншій формі вибачитись перед потерпілим;

Найменш суворим заходом є зобов'язання публічно або в іншій формі вибачитись перед потерпілим. Цей захід орган адміністративної юрисдикції застосовує тоді, коли він дійшов висновку, що неповнолітній визнав неправомірність своєї поведінки, суспільну шкоду скоєного діяння і покаявся в ньому. Публічність вибачення при цьому полягає у здійсненні його не тет-а-тет (тобто неповнолітній і потерпілий), а у присутності інших осіб.

Питання про форму публічного вибачення вирішує орган адміністративної юрисдикції з урахуванням усіх обставин справи і побажань потерпілого.

Догана або сувора догана;

Догана або сувора догана є заходами морально-психологічного впливу, які застосовуються до неповнолітніх правопорушників у разі систематичного невиконання ними встановлених правил поведінки і скоєння правопорушень, що свідчать про формування анти-суспільної установки. Догана або сувора догана є жорстокішими заходами стягнення, ніж попередження неповнолітнього. Вони супроводжуються офіційним від імені держави суворим засудженням неповнолітнього правопорушника і скоєного ним діяння.

Передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, або під нагляд педагогічному чи трудовому колективу за їх

згодою, а також окремим громадянам на їх прохання. Недопустиме передання неповнолітнього правопорушника батьку або матері, що позбавлені батьківських прав, а також батькам або іншим особам, що за рівнем культури і характером своєї поведінки не здатні позитивно впливати на нього.

Особа неповнолітнього правопорушника як спеціального суб'єкта адміністративної відповідальності та запропоноване нами розширення кола учасників провадження у справах про адміністративні правопорушення неповнолітніх зумовлюють деякі особливості складання протоколу про адміністративне правопорушення, що також потребують свого законодавчого закріплення у КУпАП. По-перше, вік, який має бути точно встановлений через залучення до матеріалів справи копії паспорту або, якщо він ще не отриманий, копії свідоцтва про народження особи. Крім того, неповнолітній вік особи є обставиною, що пом'якшує відповідальність. По-друге, до протоколу мають заноситись досить докладні відомості про особу неповнолітнього, з вказівкою місця навчання (або роботи), наявності самостійного заробітку, інших обставин, що характеризують його особу, а саме: чи раніше притягався він до відповідальності, чи були приводи до міліції, та обов'язково мають бути внесені відомості про обох батьків або осіб, що їх замінюють, які однаково відповідають за виховання своєї неповнолітньої дитини. По-третє, у протоколі мають зазначатись законні представники, якщо вони залучались, та захисник неповнолітньої особи. По-четверте, обов'язково до протоколу має бути долучено пояснення батьків неповнолітнього або осіб, що їх замінюють, з метою встановлення психофізіологічного стану неповнолітнього правопорушника, умов, в яких він проживає, та вирішення питання про належне виконання батьками обов'язків з виховання своєї неповнолітньої дитини. На нашу думку, складання протоколу про адміністративне правопорушення неповнолітніх у письмовій формі є ще однією гарантією захисту їх прав та інтересів.

Існують досить суперечливі питання щодо органу, уповноваженого складати протокол про адміністративні правопорушення неповнолітніх. Профілактика правопорушень, встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню правопорушень, профілактична робота з неповнолітніми правопорушниками є одним з основних завдань кримінальної міліції у справах дітей, однак протокол про адміністративне правопорушення неповнолітніх, на наш погляд, може бути складений і за загальним правилом особою, якій на це законодавчо надається право за ст. 255 КУпАП, але тільки в присутності батьків неповнолітнього або осіб, що їх замінюють, законних представників або захисника.

Особливістю адміністративної відповідальності неповнолітніх доцільно визначити розгляд справ про адміністративні правопорушення неповнолітніх у районних, районних у містах, міських чи міськрайонних судах (суддями) (ст. 221 КУпАП) і тільки за місцем фактичного проживання неповнолітньої особи, що посилить виховний вплив на правопорушника.

Питання, пов'язані із здійсненням профілактики правопорушень серед неповнолітніх, вже багато років турбують громадськість, вчених-юристів та правоохоронців-практиків багатьох країн світу. Найбільш гостро вони постають у країнах, що розвиваються, та у країнах з перехідною економікою, до яких належить і Україна. Трансформаційні процеси,

пов'язані із реформуванням Української державності, оновленням галузей законодавства, що регулюють відносини в різних сферах суспільного життя, зміною та удосконаленням системи та правового статусу органів державної влади і місцевого самоврядування, супроводжуються загостренням багатьох соціальних проблем, які негативно впливають на формування особистості неповнолітніх і сприяють вчиненню ними правопорушень. У зв'язку з цим питання запровадження ювенальної юстиції в Україні на мій погляд є досить актуальним для розгляду. Поняття «ювенальна юстиція» походить від латинського «juvenalis» юнацький та «justitia» правосуддя. Ювенальна юстиція включає в себе профілактику підліткової злочинності та соціально-психологічну реабілітацію неповнолітніх, які вчинили злочини чи інші правопорушення (у тому числі засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі), так і неповнолітніх жертв злочинів.

Ювенальна юстиція направлена на роботу із двома категоріями дітей – це діти-правопорушники та діти, які опинились у складній життєвій ситуації (сироти, позбавлені батьківського піклування, безпритульні, свідки та жертви злочинів тощо).

Отже, для нормального функціонування системи правосуддя у справах про притягнення неповнолітніх до адміністративної відповідальності вона має включати в себе: врахування вікових особливостей неповнолітнього; юридичні гарантії захисту прав і законних інтересів неповнолітніх; повноту індивідуального соціально-психологічного дослідження особистості неповнолітнього; вибір індивідуального заходу впливу та його виконання.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради (ВВР) УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – ст. 1122.
3. Адміністративна відповідальність в Україні : навч. посіб. / [за заг. ред. А.Т. Комзю-ка]. - 2-ге вид., виправл. і доп. - Х. : Ун-т внутр. справ, 2000. - 103 с.

Проблеми юридичного захисту осіб у справах про адміністративні правопорушення

Шевчук А.І., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри Юрковська Л.Г.

Як свідчить судова практика, що склалась в Україні на сьогоднішній день, переважна кількість суддів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення, цілком впевнені і вважають, що захищати людину в суді по даній категорії справ можуть лише адвокати. Разом з тим, така впевненість не відповідає принципу з'ясування об'єктивної істини у справах, передбачає однобічний підхід до розгляду судом обставин справи та грубо порушує конституційні права особи на вільний вибір та юридичну допомогу через обраного нею на власний розсуд захисника з числа юристів, які можуть надати дійсно ефективний правовий захист в певній галузі. Такий стан речей створює навіть можливість для набуття адвокатами монопольного становища в цій галузі юридичної діяльності, незважаючи на хоч і не чітке, але існуюче визначення права особи на вільний вибір